

Persbericht

Doorbraak in rechtspraak rond stralingsrisico's

Bestuursrechter sluit verhoogde gezondheidsrisico's draadloze technologie ruim onder de blootstellingslimieten niet uit; veiligheidsclaim ICNIRP-limieten van tafel

ARNHEM - Op 18 december 2020 oordeelde de bestuursrechter in Arnhem dat niet kan worden uitgesloten dat 'ook bij een veldsterkte die lager is dan 1 V/m sprake is van verhoogde gezondheidsrisico's'¹. Daarmee is de veiligheidsclaim ICNIRP²-limieten, met blootstellingen die kunnen oplopen tot maar liefst 61 V/m (volt per meter), van tafel. Tot nu toe hield de overheid vast aan een veiligheidsclaim ICNIRP-limieten en wist deze claim tegenover de rechter te handhaven. De consequenties van de uitspraak van de rechter kunnen voor het huidige antennebeleid aanzienlijk zijn.

Al tientallen jaren is er een wetenschappelijke en maatschappelijke controverse gaande rond de blootstellingslimieten van de ICNIRP³, limieten die ons moeten beschermen tegen de gezondheidsrisico's van elektromagnetische velden (EMV) zoals gebruikt bij draadloze communicatienetwerken. Ondanks deze controverse en een groeiend verzet van burgers tegen de uitrol van 5G, wil staatssecretaris EZK Mona Keijzer de ICNIRP-limieten landelijk vastleggen in een koninklijk besluit⁴, om daarmee het vraagstuk van de gezondheidsrisico's van draadloze technologie 'uitputtend te regelen'.⁵

Het is echter juist de veiligheidsclaim die door eiseres in haar beroep op de bestuursrechter in het geding werd gebracht. In een lijvig beroepschrift^{6 7}, onderbouwd met een grote hoeveelheid wetenschappelijke literatuur, betoogt ze "dat de conclusies van onder meer ICNIRP en StAB⁸ over de gezondheidseffecten is gebaseerd op onjuiste informatie en daarom niet ten grondslag mocht worden gelegd aan de besluitvorming. Volgens haar zijn ook bij een blootstelling aan een veldsterkte van minder dan 1 V/m biologische en klinische effecten vastgesteld die extreem en gevaarlijk hoog zijn."⁹ Aldus door de rechtbank samengevat.

De bestuursrechter heeft het beroep van eiseres gegrond verklaard. Hoewel het vonnis uitsluitend de vraag betreft of eiseres belanghebbende is bij het bestreden besluit, is de uitspraak van grote betekenis, omdat met deze uitspraak de ICNIRP-richtlijnen niet langer leidend zijn.

De consequenties van het vonnis op een rij:

1) **De veiligheidsclaim blootstellingslimieten ICNIRP is van tafel.**

"Naar het oordeel van de rechtbank is het, alle argumenten, onder verwijzing naar wetenschappelijke literatuur, overziend, niet uitgesloten dat ook bij een veldsterkte die lager is dan 1 V/m, en dus ook in het geval van eiseres, sprake is van verhoogde gezondheidsrisico's."

Daarmee is de veiligheidsclaim ICNIRP-limieten, met limieten die op kunnen lopen tot 61 V/m, van tafel en verliest de politieke mantra “We blijven onder de limieten” haar betekenis.

2) **Gemeenten moeten gezondheidsbelangen van burgers die gevoelig zijn voor straling meewegen in hun lokale antennebeleid.**

“De gezondheidsbelangen van omwonenden die gevoelig zijn voor straling dienen ook in de door verweerder te maken belangenafweging te worden betrokken.”¹¹

Waarbij ‘verweerder’ verwijst naar het college van burgemeester en wethouders van de gemeente, dus naar de lokale overheid.

Waaruit volgt dat:

3) **Het landelijk vastleggen van de ICNIRP-limieten in de voorgenomen ‘Wijziging Frequentiebesluit 2013 ter bescherming van de volksgezondheid tegen radiofrequente velden’¹² in strijd is met het vonnis van de rechter.**

Zelfs als een fictieve veiligheidsmarge van een factor 50 wordt aangehouden¹³, liggen de ICNIRP-limieten ruim boven de 1 V/m, terwijl de bestuursrechter heeft geoordeeld (zie 1) dat verhoogde gezondheidsrisico’s zelfs bij een veldsterkte *lager dan* 1 V/m niet uitgesloten zijn.

Daar komt bij dat bij een landelijke vastlegging van de ICNIRP-limieten, de gemeenten de mogelijkheid wordt ontnomen om lokaal de gezondheidsbelangen van hun burgers te wegen en te behartigen (wat eveneens in strijd is met het vonnis van de bestuursrechter, zie 2). Gemeenten mogen immers, als dit wijzigingsbesluit wordt aangenomen, lokaal niet afwijken van de ICNIRP-limieten door lagere blootstellingslimieten te hanteren¹⁴, zelfs niet als zij van mening zijn dat gezondheidsbelangen van burgers daarom vragen.¹⁵

4) **De roep om ‘witte zones’ (stralingsarme woon- en leefgebieden) een juridische grond heeft gekregen.**

Uit testrapporten van Agentschap Telecom blijkt dat de gemiddelde veldsterkte¹⁶ in dichtbevolkte gebieden – nog voorafgegaan aan 5G – kan oplopen tot boven de 5 V/m.¹⁷ Alle draadloze communicatienetwerken tezamen (ook die gebruikt worden in de privé- en werksfeer) zullen, zeker na de uitrol van 5G en een toenemend gebruik van ‘slimme’ technologie, voor een cumulatief effect zorgen dat nog boven deze veldsterkte uitstijgt.

Nu de bestuursrechter heeft geoordeeld dat niet kan worden uitgesloten dat “ook bij een veldsterkte die lager is dan 1 V/m sprake is van verhoogde gezondheidsrisico’s”, moeten er dringend beschermende maatregelen worden genomen, met name voor burgers – waaronder eiseres – die voelbaar ziek worden onder de huidige blootstellingen. Met het vonnis van de bestuursrechter van 18 december 2020 heeft ook het pleidooi voor ‘witte zones’, afkomstig van eiseres en van verschillende belangenorganisaties, binnen de jurisprudentie houvast gevonden.

Voor informatie en contact (niet ter publicatie):

Wilma de Jong: 0545-785455. wilmaajnadejong@gmail.com.

¹ ECLI:NL:RBGEL:2020:6699. Overweging 4.4.

<https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBGEL:2020:6699&showbutton=true>.

² ICNIRP: International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection; een veel bekritiseerde ngo, zonder democratische feedback-mogelijkheden (zie ook voetnoot 3).

³ 'ICNIRP pretendeert wetenschappelijk neutraal te zijn en vrij van gevestigde belangen van de telecomsector. We laten met deze studie zien dat dit "spelen met de waarheid" is, of gewoon een leugen.' Klaus Buchner en Michèle Rivasi e.a. (2020). *The Internationaal Commission on Non-Ionizing Radiation Protection: Conflicts of interest, corporate capture and the push for 5G*. Brussel, juni 2020.

Dit rapport is opgesteld, gecoördineerd en gepubliceerd in opdracht van twee leden van het Europese Parlement (Buchner en Rivasi) en gefinancierd door de Groenen / EFA-fractie van het Europees Parlement.

Vertaling citaat: WdJ. Rapport te downloaden via: <https://emfscienceplatform.nl/wp-content/uploads/ICNIRP-Conflicts-of-interest-corporate-capture-and-the-push-for-5G.pdf>

⁴ Een Koninklijk Besluit is geen gewone wettelijke procedure, maar een besluit van de regering en kan worden uitgevaardigd zonder directe medewerking van het parlement (Eerste en Tweede Kamer).

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Koninklijk_besluit#:~:text=Een%20koninklijk%20besluit%20\(KB\)%20is%20een%20besluit%20van%20de%20regering.](https://nl.wikipedia.org/wiki/Koninklijk_besluit#:~:text=Een%20koninklijk%20besluit%20(KB)%20is%20een%20besluit%20van%20de%20regering.)

⁵ <https://www.internetconsultatie.nl/emvbesluit>.

⁶ <https://stralingsbewust.info/wp-content/uploads/Beroepschrift-WJ-de-Jong-zaaknummer-ARN-19-2184-WABOA-Rechtbank-Arnhem.pdf>. Nadere toelichting en onderbouwing: <https://stralingsbewust.info/wp-content/uploads/Nadere-toelichting-en-onderbouwing-WJ-de-Jong-ARN-19-2184-WABOA-Rechtbank-Arnhem.pdf>.

⁷ Reactie op verweer: <https://stralingsbewust.info/wp-content/uploads/Reactie-op-verweer-gemeente-beroep-W.J.-de-Jong-aan-Rechtbank-Arnhem.pdf>.

⁸ StAB: Stichting Advisering Bestuursrechtspraak.

⁹ ECLI:NL:RBGEL:2020:6699. Overweging 4.3.

¹⁰ Ibidem, overweging 4.4.

¹¹ ECLI:NL:RBGEL:2020:6702, conclusie 8, onder verwijzing (in overweging 4.2.) naar uitspraak ECLI:NL:RBGEL:2020:6699 (overweging 4.4). <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBGEL:2020:6702&showbutton=true>.

¹² <https://www.internetconsultatie.nl/emvbesluit>.

Zie ook: <https://stralingsbewust.info/2020/12/18/mona-keizer-wil-discutabele-icnirp-limieten-landelijk-vastleggen-en-gemeenten-buitenspel-zetten/>.

¹³ De marge die de overheid hanteert om – naar eigen zeggen – kwetsbare groepen te beschermen.

¹⁴ 'In artikel 1.4. van de Omgevingswet is echter bepaald dat de Omgevingswet terugtreedt als een specifieke wet voorziet in een uitputtende regeling op het gebied van de fysieke leefomgeving. Met dit wijzigingsbesluit is een dergelijke uitputtende regeling beoogd. Dit betekent dat decentrale overheden als provincies, gemeenten en waterschappen, ten aanzien van elektromagnetische velden, geen afwijkende of aanvullende voorschriften zullen kunnen stellen krachtens de Omgevingswet.' Artikel 5.2., Concept-regeling. Consultatieversie 'Besluit tot wijziging van het Frequentiebesluit 2013 in verband met het vaststellen van landelijke regels ter bescherming van de volksgezondheid tegen de elektromagnetische velden die het gevolg zijn van het gebruik van frequentieruimte'. (Zie ook artikel 5.1. Concept-regeling.)

<https://www.internetconsultatie.nl/emvbesluit>.

¹⁵ Een reden dat ook gemeenten in opstand komen tegen het huidige nationale antennebeleid. Zie o.a. oprichting Platform Gemeenten en Digitale Connectiviteit: <https://venray.notubiz.nl/modules/1/ingekomen%20stukken/633945>.

¹⁶ Opmerking: De ICNIRP-richtlijnen gaan uit van een gemiddelde veldsterkte, terwijl de piekwaarden bij 5G-veldsterktemetingen tot 12 dB (decibelwatt) boven de gemiddelde waarde kunnen uitstijgen. 12 dB verschil is 10 tot de macht 1,2 = 15,85 maal. Dat betekent dat de maximale veldsterkte van 5G in werkelijkheid bijna 16 x sterker is als de piekwaarden als uitgangspunt worden genomen.

<https://www.agentschaptelecom.nl/actueel/nieuws/2019/09/24/metingen-bij-5g-testlocaties-binnen-de-limiet>.

¹⁷ <https://www.antennebureau.nl/straling-en-gezondheid/resultaten-metingen-straling-antennes>. Voorbeelden veldsterktemetingen > 1 V/m: Den Haag, Korte Voorhout, 31 oktober 2013, 3,29 V/m. Rotterdam, Millinxstraat 21, december 2015, 4,1 V/m. Bergschenhoek, Wolfend, 8 juli 2015, 2,6 V/m. Valkenburg, Castellumplein, 4 juni 2016, 3,8 V/m. Oegstgeest, Mien Ruyspark, 5,6 V/m. Amsterdam, Rembrandtplein, 4 april 2016, 5,38 V/m. Alphen aan den Rijn, Zuiderkeerkring, 5 maart 2020, 4,97 V/m.